

Förstudie: Besöksnäringcollege Härnösand Kommun

Ett underlag inför en eventuell etableringsprocess

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
1.1 Något om begreppet besöksnäringcollege	3
1.2 Metod och disposition.....	5
2. Analys	6
2.1 Nationellt och regionalt kompetensbehov	6
2.2 Kartläggning av turismrelaterade utbildningar i Sverige	10
2.3 Befintliga besöksnäringcollege i Sverige	13
2.4 Roll och fokus för TUG/ETOUR i ett Besöksnäringcollege i Härnösands Kommun	15
Bilagor	19

1. Inledning

Denna rapport syftar till att utgöra ett underlag för det fortsatta arbetet med en eventuell etablering av ett besöksnäringcollege i Härnösand. Idén om ett besöksnäringcollege har sin upprinnelse i utmaningar relaterade till befolkningstillväxt och arbetsmarknad i Västernorrlands län. I länet bor knappt tre procent av landets befolkning, dvs. cirka 242 000 personer. Mellan åren 1990 och 2011 minskade befolkningen i länet med cirka 19 000 invånare eller 7,3 procent. I en nationell jämförelse är detta den sämsta befolkningsutvecklingen under perioden. Även sedan dess är befolkningsutveckling negativ och antalet personer i arbetsför ålder minskar kontinuerligt. Västernorrland har utöver detta en av landets äldsta befolkningar, och dessutom förhållandevis få sysselsatta och många arbetslösa. De unga som kommer in på arbetsmarknaden kan inte kompensera för dem som försvinner från den. Detta gör att allt färre måste försörja fler i framtiden. Samtidigt finns det inom vissa branschsegment en brist på arbetskraft med rätt kvalifikationer¹.

I ljuset av denna situation framträder en dubbel utmaning för länet som dels handlar om att skapa fler arbetsmöjligheter och dels att försäkra sig om tillgången på kompetent arbetskraft. "Kompetens som drivkraft" är följaktligen ett av fokusområdena i Västernorrlands regionala utvecklingsstrategi (2011-2020)². Ett mål knutet till detta fokusområde gör gällande att det till år 2020 ska finnas en strategisk samverkan mellan arbetsmarknad, näringsliv och utbildning i utbildningsfrågor för kompetenstillförsel. I utvecklingsstrategin framgår även att en del av denna strategiska samverkan bör riktas mot att lyfta länet som besöksmål med utveckling av bland annat turism kopplad till naturupplevelser. Skälet till detta är besöksnäringens generellt starka tillväxt och att man i Västernorrlands län ökade antalet gästnätter under 2016³.

¹ Arbetsförmedlingen. Var finns jobben? Bedömning för 2016 och en långsiktig utblick

² Lansytrelsen.se. Regional Utvecklings Strategi för Västernorrlands Län 2011-2020

³ Tillväxtverket.se

Idén om att etablera ett besöksnäringcollege i samverkan mellan arbetsmarknad, näringsliv och utbildning ligger helt i linje med den regionala utvecklingsstrategin. För det fortsatta arbetet krävs dock svar på en rad frågor. Fyra av dessa frågor behandlas i denna rapport, nämligen:

1. Vilka utbildningar med besöksnäringfokus erbjuds i Sverige?
2. Vad kännetecknar verksamheten i redan etablerade besöksnäringcollege i Sverige?
3. Vilket är det nationella kompetensbehovet inom besöksnäringen?
4. Vilken roll skulle Mittuniversitetet och Avdelningen för turismvetenskap och geografi/ETOUR kunna spela i ett besöksnäringcollege?

1.1 Något om begreppet besöksnäringcollege

I en förstudie skriven av Regionförbundet i Örebro⁴ anses besöksnäringcollege stå för: "utvecklande och etablerande av ett tydligt formulerat, och för alla medverkande parter, bindande åtagande om samarbete för att utveckla utbildningar inom servicesektorn". Det handlar om samarbete mellan utbildningsanordnare och företag i servicebranscher och näringsliv, men också om regionalt samarbete mellan olika utbildningsanordnare och om samarbetet mellan utbildningsanordnare inom olika utbildningsnivåer.

Syftet med en besöksnäringcollege är att ge eleverna och studerande den rätt kompetens för en framtida karriär i besökslivs tjänst och servicesektorn, direkt efter gymnasiet som efter högre utbildning inom Yrkehögskola eller högskola/universitet. Genom ökad kvalitet, syftet var att höja nätverken av deltagande utbildningars status såväl hos utbildningssökande/elever som hos näringslivet; vilket i sin tur avses ge fler förstahands- sökande till utbildningarna. Fler sökande och utbildningar - inom gällande regelverk för berörda utbildningar – anpassade till näringslivets behov, ska säkerställa berörda branschers behov av personal och entreprenörer som eventuellt startar eller tar över små-medel företag.

⁴ Kartläggning av förutsättningar för utveckling av service/besöksnäringcollege i Örebro län.

Ambitionen är att utveckla berörda utbildningar så att de på ett så bra sätt som möjligt motsvarar branschernas krav på kompetens hos den personal man anställer, eller för att ge förutsättningar till individer för att ta över eller starta deras egna företag. Det ska också leda fram till att deltagande utbildningar på ett ännu bättre sätt än i nuläget, ger eleverna och de studerande nödvändiga, relevanta, branschspecifika kunskaper inom respektive ämnesområden och yrkesområden, men också så att serviceområdets gemensamma kompetenser utvecklas.

Samarbetet mellan aktörer kan avse inom flertal områden, till exempel utveckling av lärande i arbete (LIA) samt arbetsplatsförlagt lärande (APL), men även inom Yrkeshögskoleutbildningar (YH) och vuxenutbildningen. Samarbetet ska ge berörda branscher insyn i, kunskap om och möjlighet att påverka berörda utbildningar så att eleverna och de studerande efter avslutad utbildning, har de kompetenser som besöksnäringens bransch efterfrågar.

Samverkan mellan aktörer leder till att utbildningarnas verklighetsanknytning och kvalitet utvecklas och berörda branschens ökade medverkan leder till att utbildningarna i högre grad motsvarar branschernas behov vilket i sin tur ökar anställningsbarheten hos eleverna. Ökad anställningsbarhet leder till höjd status för utbildningen vilket kan leda till fler sökande vilket i sin tur ytterligare kan öka både kvalitet och status.

Det syftar till att alla deltagare/berörda ska bli vinnare genom sitt engagemang i collegebildningen:

- Eleverna/de studerande får en modern och attraktiv utbildning som kan bli första steget i en karriär inom tjänste-/servicesektorn och som gör att de blir anställningsbara.
- Arbetsgivarna får tillgång till personal med rätt kompetens för framtidens servicearbeten.
- Utbildningsanordnarna får en plattform för samarbete med andra utbildningsanordnare och med det regionala och lokala arbetslivet, vilket bidrar till att utveckla och kvalitetssäkra utbildningarna.
- Samhället i stort får en väl fungerande kompetensförsörjning inom tjänster/servicesektorn. Detta kan i sin tur bidra till att utveckla besöksnäringen och handeln nationellt, regionalt och lokalt.

1.2 Metod och disposition

Rapporten bygger på material från flera aktörer inom turist- och utbildningsbranschen i Sverige. Materialet har samlats in, lästs, sorterats efter relevans och analyserats för att ge svar på de ovan listade frågorna. Dessa frågor är också utgångspunkten för rapportens disposition:

- Den första delen utgörs av en presentation av utbudet av turismutbildningar i Sverige. Presentationen rymmer utbildningar på gymnasienivå, på folkhögskolor, yrkeshögskolor liksom universitet och högskolor.
- Den andra delen av rapporten granskar Besöksnäringsscollege Dalarna med utgångspunkt i profilering, organisation, kursutbud och samarbetspartners.
- I den tredje delen av rapporten undersöks besöksnäringens kompetensbehov. Som underlag för undersökningen används Tillväxtsverkets senaste forskningsrapport "Den Svenska besöksnäringen-kompetensförsörjning och kompetensbehov", samt andra relevanta rapporter.
- Den fjärde och avslutande delen av rapporten reflekterar kring en eventuell samverkan med Mittuniversitetet och Avdelningen för turismvetenskap och geografi/ ETOUR. Reflektionerna utgår från de diskussioner som förts inom en för uppgiften sammankallad referensgrupp bestående av lärare och forskare vid avdelningen.

2. Analys

2.1 Nationellt och regionalt kompetensbehov

Turism och besöksnäringen har blivit omnämnd som en av Sveriges nya basnäringar och stor tilltro finns till besöksnäringen på grund av dess förmåga att generera tillväxt och sysselsättning i såväl centrala som perifera delar av Sverige. I dagsläget, finns det 159 200 människor sysselsatta inom besöksnäringens sektorer, varav drygt 76 000 inom hotell och restaurang, 31 600 inom handel, 16 600 inom kultur och rekreation och 11 800 inom resebyråer/-arrangörer⁵.

Från offentligt håll har offensiva tillväxtmål satts upp för näringen om att fördubbla turismens omsättning på tjugo år (ser figur 2.1.1 nedan) fram till år 2030 och att öka antalet anställda till över 250 000 personer⁶. Man anser att den svenska besöksnäringen har en möjlighet att nå nya stora marknader och därigenom generera ökade intäkter. De senaste åren har Sverige också ökat andelen utländska turister. Sveriges närmarknader Norge, Tyskland och Danmark fortsätter vara de största marknaderna, men i förhållande till antal gästnätter så har även flera utomeuropeiska marknader ökat sedan 2009 (Tillväxtverket 2016a).

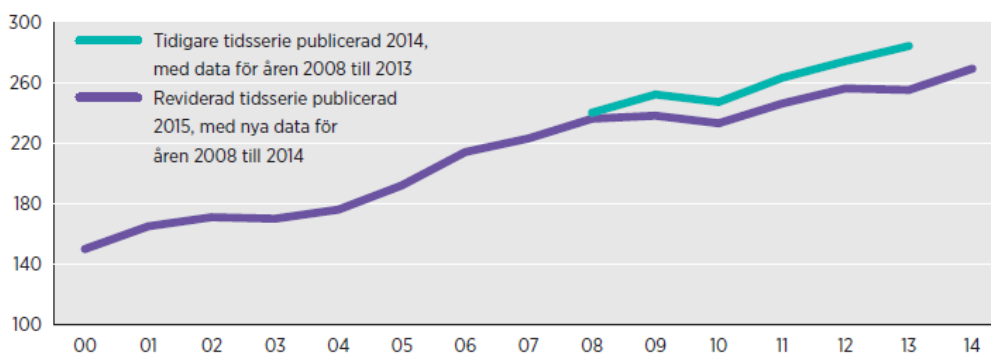

Fig. 2.1.1: Utveckling av turismens totala omsättning i Sverige (miljarder SEK) med (Tillväxtverket 2016a)

⁵ Lundmark, L., Marjavaara, R. and Müller, D. Turismen i Sverige

⁶ Tillväxtverket.se

Enligt Tillväxtverket rapport "Kompetensförsörjning och kompetensbehov" (2016) är hotell- och restaurangbranschen den bransch som förefaller ha störst kompetensbehov (se figur nedan) förefaller de närmaste åren. I rapporten uppskattas det årliga rekryteringsbehovet inom branschen mellan 2013–2023 uppgå till 40 000–50 000 personer. Nyexaminerade med relevant gymnasieutbildning uppskattas i samma rapport endast täcka en tiondel av den nationella efterfrågan.

Figur 2.1.2. Andel företag som anser att olika faktorer är ett stort hinder för företags utveckling och hållbarhet. (Tillväxtverket 2016a)

Det tydligaste kompetensbehovet inom besöksnäring sammanfattas i punktform nedan, utifrån data insamlat av Tillväxtverket⁷, Arbetsförmedling⁸ samt Myndigheten för Yrkes Högskolans kontinuerliga arbetsmarknadsanalys⁹:

- Kockar, köks-och restaurangbiträden, servitörer, baristor
- Livsmedelsförädling (bagare, konditorer)
- Receptionister
- Naturturism, upplevelse relaterade yrken

I en mindre utsträckning finns det behov inom följande kompetensområden:

- Gastronomi, Lokalvårdare
- Taxiförare
- Kroppsvårdare, spa
- Destinationsutveckling

⁷ Tillväxtverket (2014).

⁸ Arbetsförmedlingen.se

⁹ Yrkehögskolan.se

- Marknadsföring/kommunikation/försäljning,
- Projektledning/eventkoordinering

När det gäller affärsmässig kompetens finns följande behov:

- Professionalisering av företagande inom besöksnäring (såsom camping anläggningar och andra små företag)
- Internationell försäljning och marknadsföring.
- Kommunikation
- Innovation, produktutveckling samt konceptutveckling inom näringen.
- Ledarskap, arbetsledning, projektledning
- Entreprenörskap
- Bemötande, service och värdskap

Regionalt kompetensbehov

Västernorrland har sju kommuner med 112 156 sysselsatta. De största näringsgrenarna är vård och omsorg, sociala tjänster, tillverkning och handel. Enligt Arbetsförmedlingen sysselsätter de privata tjänstenäringarna, inklusive besöksnäringen, cirka 41 000 personer i länet, vilket utgör drygt 40 procent av den totala sysselsättningen. Detta är den verksamhet som har ökat mest sedan 2014¹⁰.

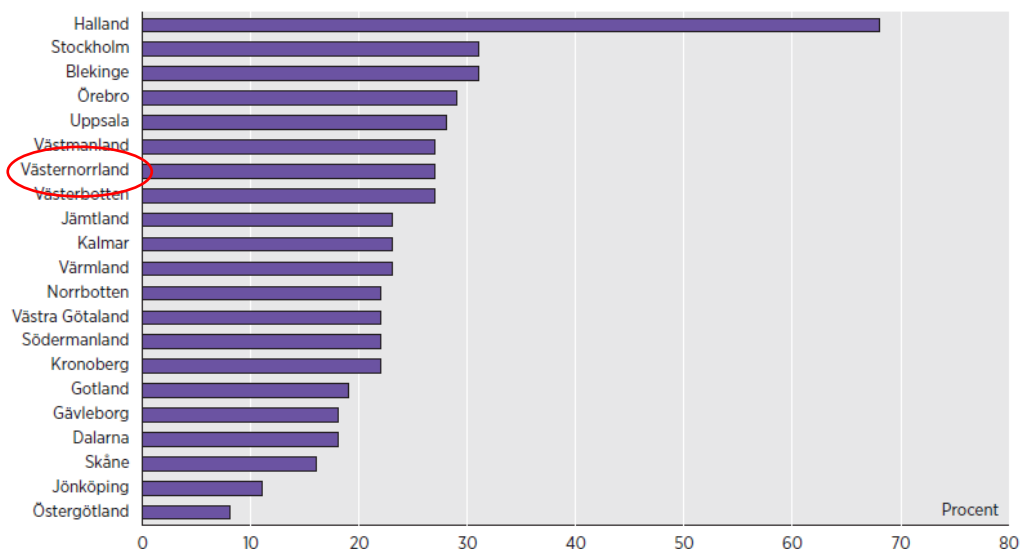
Det finns skäl att anta att turismen är drivande i denna utveckling. Västernorrlands län ökade under 2016 antalet gästnätter med 7,8 procent, ett rekord för länet. Sommaren 2016 klev Höga Kusten för första gången över 300 000 gästnätter under sommarmånaderna (304 000 st.). Exportandelen är också fortsatt hög. 2016 var över 20 %, dvs. var femte sommargäst från utlandet¹¹.

I en analys av turismföretags tillgång på kompetent arbetskraft (Företagens villkor och verklighet, 2014) visade Tillväxtverket¹² att nästan 30 procent av företagen i Västernorrlands län upplevde att tillgång till lämplig arbetskraft utgjorde ett hinder för tillväxt (se figur 1.4.3).

¹⁰ Arbetsförmedlingen.se

¹¹ Höga Kusten Turism. 2016

¹² Tillväxtverket.se

Figur 2.1.3. Andel turismföretag som upplever tillgång till lämplig arbetskraft som ett hinder för tillväxt. (Tillväxtverket 2016a)

Med ett ökat antal besökare till Höga Kusten ökar dock kraven på det turistiska utbudet. Tydliga signaler från undersökningar, bland annat gjorda av Höga Kustens Turisms medlemsföretag, visar att behoven är stora. Mot bakgrund av en stark tillväxt inom besöksnäringen och hög personalomsättning, behövs en stark tillförsel av arbetskraft med rätt kompetens. Mer än hälften av medlemsföretagen i Höga Kusten Turism kommer inför säsongen 2017 att ytterligare rekrytera personal, framförallt kockar, servitörer och receptionister. Många aktörer betonar också tillgången till personal med rätt attityd och inställning till service¹³.

¹³ Höga Kusten Turism. 2016

2.2 Kartläggning av turismrelaterade utbildningar i Sverige

Etablering av utbildningar relaterade till besöksnäringen görs av kommuner och regioner, och varierar i utseende och innehåll beroende på prioriteringar relaterade till lokala förutsättningar. Regeringen anger de övergripande målen och riktlinjerna för dessa utbildningar och Skolverket stödjer, följer upp och genomför kompetensutvecklingsarbetet. Det svenska universitets- och högskolerådet ansvarar för utbildningen vid universitet och högskolor, medan Myndigheten för yrkeshögskolan (YH) ansvarar för yrkeshögskolan. Myndigheten inte bara analyserar arbetsmarknadens behov, utan avgör även vilken arbetskraft som behöver tilldelas medel till relevanta utbildningsanordnare. YH övervakar dessutom att utbildningarna är av hög kvalitet¹⁴.

Vid sidan av detta har organisationen Sveriges Turismutbildningar (STU) en nyckelroll för planeringen av turismutbildning i Sverige. STU består av medlemmar och organisationer från 150 turistutbildningsmöjligheter, bland annat gymnasieskola, folkhögskola, yrkeshögskola och universitet¹⁵. De organiserar aktiviteter för att öka kompetensen i undervisningen. Detta sker i kontinuerliga träffar med utbildningsanordnare och genom dialoger med Svensk Turism AB som är remissinstans till den svenska staten i frågor som rör turism¹⁶.

Senast Tillväxtverket kartlade landets turismutbildningar var 2012. Då konstaterades följande:

- Utbildning inom turism har minskat bland alla utbildningsanordnare, förutom högskolan.
- Gymnasieelever tenderar att välja högre utbildning snarare än yrkesutbildning.
- Detta gäller även i de fall yrkesutbildningen som erbjuds på högre nivå och ger akademiska poäng.

Nedan tittar vi närmare på de skolformer som erbjuder utbildning kopplat till besöksnäring i Sverige.

¹⁴ Yrkeshögskolan.se

¹⁵ European Commission: Mapping and performance check of the supply side of tourism education and training. Report for Country Sweden.

¹⁶ Ibid.

Gymnasium

Det finns 18 nationella program på gymnasieskolorna, varav 12 yrkesprogram och sex högskoleförberedande program.¹⁷ Yrkesprogrammen förbereder för yrkeslivet men ger också möjlighet för elever att uppnå högskolebehörighet under deras gymnasieutbildning. De högskoleförberedande programmen syftar endast till att förbereda eleverna för vidare akademiska studier.

Ett av de 18 nationella programmen är Hotell- och turismprogrammet som erbjuder två inriktningar: Hotell & Conference; och Turism & Resor. Hotell & Conference fokuserar på att utveckla liksom kompetens inom bemötande och service. Turism & Resor å sin sida fokuserar på arbete med turistinformation och reseplanering och guidning.

Enligt Tillväxtverket har Hotell & Conferenceprogrammet sett en nedgång under de senaste åren. En möjlig förklaring är att eleverna har möjlighet att anmäla sig till högre yrkesutbildning utan att ha slutfört denna linje på gymnasium¹⁸.

Yrkeshögskola

Yrkeshögskoleutbildningar (YH) är utformade för att mer specifikt möta arbetsmarknadens behov och utvecklas kontinuerligt i samarbete med industrin. Kurser ges via olika universitet, kommuner och privata utbildningsföretag. Varje YH-programms längd varierar, men är alltid mellan ett till tre år. Bland befintliga yrkeshögskolekurser finns för närvarande 49 kurser inom turism, varav 22 är specifikt relaterade till besöksnäringen, 13 inom evenemang, sju inom hotell och sju stycken inom TRAC resekonsult, dvs. Travel Academy, en tvååring, diplomerad yrkeshögskoleutbildning, resekonsult program¹⁹.

Folkhögskola

Landets folkhögskoleutbildningar erbjuder stor variation och har olika huvudmannaskap knutna till folkrörelser, ideella organisationer, stiftelser och föreningar, liksom till landsting och olika regioner inom Sverige. Det finns över 150 folkhögskolor i Sverige och varje folkhögskola bestämmer själv över sitt kursutbud och sin profil. Folkhögskolor är inte bundna till centrala läroplaner. Nästan hälften av alla folkhögskolor erbjuder utbildning inom entreprenörskap, turism och besöksnäringen, med en stor del av skolorna har ett fokus på guidning och friluftsliv.

¹⁷ Gymnasium.se

¹⁸ Skolverket.se

¹⁹ Yrkeshogskolan.se

Högskolor/universitet

Enligt Studera.nu finns det cirka 115 högskoleutbildningar med koppling till turism och besöksnäring. Studenterna behöver inte ha studerat turism innan ansökan. De första universitetsprogrammen med anknytning till turism startades i Borlänge, Kalmar och Östersund 1975. Idag finns 13 program om tre år (180 högskolepoäng), tre masterutbildningar om 2 år (120 högskolepoäng) och fem magisterutbildningar på ett år (60 högskolepoäng). Utöver detta erbjuds ett stort antal kortare kurser.

Även i fallet med högskoleutbildningar finns en anknytning till arbetsmarknaden och näringsliv. Institutionerna som ger turismutbildningar har styrelsemedlemmar som på olika sätt är involverade i turism och besöksliv. Det förekommer också ofta så kallade branschråd var syfte är att ge återkoppling på utbildningarna och bidra till att dessa speglar industrins krav.

2.3 Befintliga besöksnäringcollege i Sverige

I dagsläget finns det endast ett etablerat besöksnäringcollege i Sverige: Besöksnäringcollege Dalarna. Besöksnäringcollege Dalarna beskrivs som en regional nod för företag i besöksnäringen och utbildningsanordnare som bedriver utbildning med inriktning mot besöksnäringen. Syftet är att "att samverka och arbeta gemensamt mot samma mål att vara en samlad stark kraft för kompetensutveckling för besöksnäringen i regionen".²⁰

Utbildningarna i colleet bedrivs i nära samarbete med företag i branschen och har som mål att "leverera träffsäkra utbildningslösningar på olika nivåer som leder till arbete, yrkeskompetens och personlig utveckling inom besöksnäringen²¹". Dessa utbildningar på en rad olika nivåer: gymnasium, folkhögskola, yrkeshögskola och högskola.

Gymnasiet

Besöksnäringcollege har turismrelaterade gymnasieutbildningar som bygger på något av de nationella gymnasieprogrammen. Skillnader mellan utbildningarna i nätverket finns gällande den inriktning eller vilken profil en skola väljer att ha på programmet. Utbildningarna förbereder eleverna för fortsatta studier inom en yrkeshögskola eller förbereder dem inför deras yrkesval. Gymnasieutbildningar som erbjuds är: Fjällturism-Aktivitetsledarskap, Handel & Service, Hotell och Turismprogrammet, Naturturism, RIG-Alpint/Snowboard, Restaurang och Livsmedel och Lärlingsutbildning (alternativ inom yrkesprogrammen där eleven genomför minst hälften av utbildningen på en eller flera arbetsplatser)

Yrkeshögskoleutbildning

(Yh-utbildning) är en utbildning utformad utifrån arbetslivets behov av eftergymnasial yrkeskompetens. I dagsläget ligger utbildningsuppdraget på Arbetsförmedlingen och genom Yrkesakademien erbjuds en utbildning i Restaurang och Storhushåll, som börjar i september 2017. Tidigare har Besöksnäringcollege även erbjudit YH-utbildningarna Fjäll- och äventyrsledare, Hälsoturism, Kökschef, Reseproducent, Turism och skidlärare och Upplevelseentreprenör.

²⁰ Bncollege.se

²¹ ibid

Högskola

Inom Besöksnäringcollege erbjuder Högskolan Dalarna följande högskoleutbildningar: International Tourism Management, 180hp och ett magisterprogram i destinationsutveckling, 60hp

Utöver detta erbjuder Besöksnäringcollege Dalarna beställningsbara kurser inom ramarna för verksamheten Kompetensportalen.

Ytterligare erfarenheter från collegeverksamhet i Sverige

Besöksnäringcollege Dalarna är ensam i sitt slag i Sverige men på olika håll i landet har ansatser till etableringar av så kallade ServiceCollege gjorts.

Region Värmland²²

Under 2009 beslutade Region Värmlands styrelse att en förstudie skulle genomföras för att kartlägga intresset hos kommuner, utbildningsanordnare, företag och arbetsmarknadens parter om att gå samman och starta upp ett så kallat ServiceCollege i Värmland. Initiativet till ett ServiceCollege togs av Almega, Svensk Handel, Handelsanställdas förbund, Fastighetsanställdas förbund och Kommunal. Syftet var att stärka det regionala näringslivets intresse och samverka med utbildningar som utbildar för en framtida karriär i tjänstesektorn. I april 2010 certifierades Värmland som ett ServiceCollege av de nationella parterna utifrån nationellt uppställda kvalitetskriterier. Tidigare hade ServiceCollege Södra Norrland blivit certifierat. Region Värmlands Service college avslutades dock efter några år. Under 2013 blev det känt att den nationella styrgruppen beslutat att avveckla ServiceCollege på nationell nivå.

Region Örebro²³

Regionförbundet i Örebros län fick, bland annat mot bakgrund av att Teknikcollege och Vård- och omsorgcollege etablerats i länet, ett politiskt uppdrag att undersöka förutsättningarna för att genomföra en förstudie om ServiceCollege/besöksnäringcollege. Efter ytterligare diskussioner mellan regionförbundet och Sydnärkes Utbildningsförbund utarbetade förbundet en ansökan om medel för att täcka delar av kostnaden för att genomföra en förstudie om förutsättningarna för att utveckla och etablera servicecollege eller besöksnäringcollege i Örebros län. Initiativet till förstudien ska ses bland annat mot bakgrund av de planer som finns vad gäller utveckling av Örebros län som ett besökslän.

²² <http://www.regionvarmland.se>

²³ <https://kiedit.ki.se>

2.4 Roll och fokus för TUG/ETOUR i ett Besöksnäringcollege i Härnösands Kommun

Denna rapport är ett underlag inför en förstudie kring ett besöksnäringcollege i Höga kusten. Idéer om hur denna collageverksamhet ska utformas, och hur den fortsatta processen ska se ut där främst en fråga för den kommande förstudien. Klart är att det finns ett intresse hos ETOUR att utgöra en partner i denna verksamhet och även delta i diskussionen om dess utformning.

Turismforskningsinstitutet ETOUR utvecklar och kommunicerar kunskap om turism och resande. Institutet är en del av Avdelningen för turismvetenskap och geografi (TUG) på Mittuniversitetet och erbjuder utbildning på grundläggande och avancerad nivå i ämnena geografi, kulturgeografi och turismvetenskap. Flaggskeppet är det treåriga programmet Turism och destinationsutvecklingsprogrammet, ett av Sveriges äldsta turismprogram på högskolenivå.

TUG:s utbildningar syftar till att ge kompetens inom en rad olika områden, såsom destinationsutveckling, konsumentbeteende, produktutveckling, marknadsföring, projektledning, destinationsplanering, hållbar turismutveckling och evenemangsproduktion (se bilaga 1 och 2). Arbetslivsanknytning är ett tydligt fokus, vilket bland annat yttrar sig i praktik, gästföreläsningar samt uppgifter med kopplingar till aktörer inom turismbranschen. Till programmet Turism och destinationsutvecklings finns även ett branschråd knutet. Inom detta råd förs kontinuerliga diskussioner om utbildningens kopplingar till turismindustrin.

All utbildning på TUG sker i tätt samarbete med ETOURS forskare. Turismforskningsinstitutet ETOUR är idag en nationellt ledande miljö för forskningsbaserad kunskap om turism. ETOUR hör till den samhällsvetenskapliga institutionen vid Mittuniversitetet och Campus Östersund. Med 25 anställda och ytterligare rekryteringar på gång är ETOUR den största miljön. ETOURS anställda består av adjunkter, lektorer och tre professorer med turism som specialområde. Institutet har vidare en unik internationell prägel: 12 länder och över 25 språk finns representerade på avdelningen. Den heterogena sammansättningen ger en mycket bred erfarenhetsgrund, vilket gynnar såväl forskning som undervisning.

ETOUR är också den första miljön i Norden som bedriver forskarutbildning med examination i turismvetenskap. Miljön publicerar regelbundet artiklar i de viktigaste tidskrifterna för turismforskning. ETOUR deltar aktivt i en rad regionala utvecklingsprocesser, däribland Peak Innovation. Visionen handlar om att bli en självklar referens i ett större, till att börja med europeiskt sammanhang.

Vilken roll TUG/ETOUR skulle kunna ha i ett besöksnäringcollege är en öppen fråga.

Representanter för avdelningen är beredda att, om så önskas, delta i diskussion kring verksamhetens kommande former och innehåll. Om dessa diskussioner landar i ett uttalat behov av kompetens från TUG/ETOUR så finns möjligheter till olika grader och former av medverkan. Förslagsvis kan hela eller delar av befintliga universitetskurser integreras i utbildningen, antingen på distans eller med insatser på plats. Man kan också tänka sig att nya kurser utformas för ändamålet, eller att enstaka inspel görs. Oavsett formen är långsiktighet en grundläggande förutsättning för medverkan. Tidigare samverkan med regionen inkluderar mindre projekt, inspirationsföreläsningar och kontakter med enskilda aktörer. Det finns därför goda möjligheter för en utökad samverkan mellan TUG/ETOUR och turistrelaterade verksamheter i Höga Kusten.

Referenser

Arbetsförmedlingen (2016) Var finns jobben? Bedömning för 2016 och en långsiktig utblick

Dwyer, L., Forsyth, P., & Spurr, R. (2004). Evaluating tourism's economic effects: new and old approaches, *Tourism Management*, 25(3), 307-317.

European Commission. (2015). Mapping and performance check of the supply side of tourism education and training. Report for Country Sweden.

ETOUR (2014) The supply of nature-based tourism in Sweden – a national inventory of service providers. Mittuniversitetet, Report 2014:1.

Lundmark, L., Marjavaara, R. and Müller, D. (2011). Turismen i Sverige. Malmö. Liber.

Myndigheten för yrkeshögskolan. (2014) Regional efterfrågan på kompetens och utbildning inom yrkeshögskolan.

Myndigheten för yrkeshögskolan. (2015) Studerandes sysselsättning 2015 -YH-studerande som examinerades 2014.

Region Dalarna (2013). Handlingsplan för jämställd regional tillväxt.

Region Dalarna (2013). Kartläggning av förutsättningar för utveckling av service/besöksnäringsskolege i Örebro län.

Region Värmland (2014) Utredning kring kompetens- och rekryteringsbehov inom besöksnäring, handel och ekonomi i Värmland.

Statens Offentliga Utredningar (2015) Långtidsutredningen, Huvudbetänkande.

Statistiska Centralbyrån (2015) Trender och prognoser om utbildning och arbetsmarknad

Svensk handel (2015) Handeln – möjligheternas bransch. Svensk handels kompetensbehovsrapport 2015

Tillväxtverket (2016a). Fakta om Turism 2015. Stockholm

Tillväxtverket (2014) Förutsättningar för turismföretag i Sverige. Företagens villkor och verklighet 2014. Info 0624

Tillväxtverket (2014). Den svenska besöksnäringen-kompetensförsörjning och kompetensbehov. Info 0197

Websites

<http://www.bncollege.se>

<http://www.studera.nu>

<http://english.uka.se/qualityassurance/thequalityofhighereducationprogrammes.4.4149f55713bbd91756380004975.html>

<http://bfuf.se/about-us>

<https://www.myh.se/In-English/Higher-Vocational-Education-Yrkeshogskolan/>

<http://www.visitaakademin.se/>

http://www.trac.se/in_english

<https://www.uhr.se/>

<http://www.stuturism.se/>

<http://www.regionvarmland.se/2014/02/27/servicecollege-avvecklas/>

https://kiedit.ki.se/sites/default/files/etiknatverket._kartlaggning_2015_etikgrupper_lan dstings_regionsniva.pdf

Bilagor

TUG's Programmens Kurser bestå av:

- Turismens drivkrafter och omvärld, 7,5 hp
- Entreprenörskap och företagande inom turism, 7,5 hp
- Vetenskapligt arbetssätt och undersökningsmetodik, 7,5 hp
- Destinationsutveckling och hållbarhet, 7,5 hp
- Projektledning inom turism, 7,5 hp
- Lokala utmaningar i en globaliserad värld, 7,5 hp
- Planering och förvaltning av natur- och kulturresurser, 7,5 hp
- Mobilitet, tillgänglighet och hållbarhet, 7,5 hp
- Organisation och ledarskap 7,5 hp
- Ekonomistyrning, 7,5 hp
- Marknadsföring och konsumentbeteende inom turism, 7,5 hp
- Affärsutveckling inom turism 7,5 hp
- Projektarbete, 15 hp, E-turism, destinationsutveckling eller design och ledning av evenemang
- Projektarbete, 15 hp, regional utveckling, kritiska perspektiv på turism eller turismens arbetsmarknad
- Verksamhetsförlagd utbildning, 30 hp
- Arbete i utvecklings- och forskningsprojekt, 7,5 hp
- Litteraturfördjupning, 7,5 hp
- Examensarbete, 15 hp